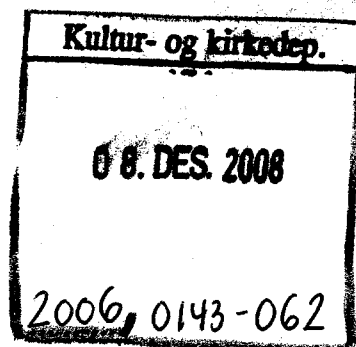

Kultur- og kirkedepartementet
Boks 8030 Dep
0030 OSLO
E-post: postmottak@kkd.dep.no

Oslo, 5. desember 2008

Høring – UNDERSØKELSE OM KUNSTNERNES AKTIVITET, ARBEIDS- OG INNTEKTSFORHOLD 2006.

Norske Dansekunstnere viser til rapport nr. 241 fra Telemarksforskning om kunstneres inntektsforhold i 2006. Vi viser til vår dialog med kulturdepartementet og Telemarksforskning om behov for spesifikasjon av tallene for dansere og koreografer, og takker for at dette er fulgt opp ved Telemarksforskningens materiale levert pr e-post 24.11. Etter avtale med departementet har vi fått utsettelse for vårt høringssvar i påvente av disse tallene.

Undersøkelsen har mange interessante og alvorlige funn for kunstnerne generelt, men vi vil i vår uttalelse konsentrere oss om våre kunstnergrupper, dansere og koreografer.

Tilbakemelding til oss fra kunstnerne mens undersøkelsen pågikk bekreftet at skjemaet og spørsmålene var vanskelige å besvare, og dette viser også svarprosenten på 38.1% som vi skulle ønsket var høyere.

Resultater for koreografer og dansere:

Koreografer og dansere arbeider innen samme kunstform med et betydelig avhengighetsforhold mellom de to yrkene. Mange arbeider også i begge yrker og gjerne også som dansepedagoger. I undersøkelsen er man bedt om å spesifisere sitt hovedyrke, og dette er viktig for å kunne analysere forskjellene mellom de skapende kunstnerne – koreografene, og de utøvende kunstnerne – danserne.

Ideelt sett og i forhold til arbeidets art bør koreografene være arbeidsgivere og dansere arbeidstakere i produksjoner. I virkeligheten fravikes dette fordi prosjektenes økonomi er så svak at mange koreografer er "avhengig" av at dansere fakturerer. Dette fører til at koreografene kan miste styringsretten over sitt prosjekt, og danserne mister trygderettigheter, og beskyttelse av lovverk for arbeidstakere. Situasjonen er svært uheldig for begge parter. For samfunnet er denne praksisen uholdbar fordi kunstnerne indirekte subsidierer prosjektene med "å gi fra seg" trygderettigheter, og de kan på denne måten ende som minstepensjonister.

Tall og statistikk:

Inntekt:

Koreografer og dansere er som i tidligere undersøkelser blant kunstnerne med lavest inntekt av kunstnerisk arbeid og av gjennomsnittlig inntekt totalt. Koreografene har kun 103.800 kroner i kunstnerisk inntekt, korrigert, danserne kr. 139.500. Koreografene tjener litt mer enn kunstneriske fotografer og billedkunstnere, danserne tjener litt mer enn kunsthåndverkerne.

Begge yrker ligger altså nederst i lavtlønnsskiktet, og begge har betydelig lavere inntekt enn andre sammenlignbare kunstnergrupper innen scenekunst og musikk. Det er sterkt beklagelig og bekymringsfullt at vi ikke ser positive virkninger for dansekunstneres inntekter som følge av de økninger som har gått til dansefeltet fra myndighetene.

NORSKE

DANSEKUNSTNERE

Forbundet for dansere, koreografer og pedagoger

Alder:

Undersøkelsen viser at dansere er en svært ung kunstnergruppe, over halvparten er under 30 år, kun 11% er kunstnerisk aktive i gruppen 41-50 år. For koreografene er frafallet etter 51 år betydelig, da er det kun 7% aktive. Det er et stort problem for utviklingen av kunstnerskapene og kunstformen dans at det svake arbeids- og inntektsomfanget fører til at mange ikke klarer å forbli dansekunstnere gjennom et helt livsløp. Dermed utnyttes ikke utviklingspotensialet for kunstarten fullt ut.

Kjønn og inntektsforskjeller:

Dansekunst er fremdeles en kunstform som er dominert av kvinner. Blant koreografene er det 72% kvinner og 28% menn. Blant dansere er det 83% kvinner og kun 17% menn. Dette viser at det er flere menn som søker "leder-posisjonen" koreograf, enn menn som søker seg til danseryrket.

Blant koreografene tjener mennene nærmere dobbelte så mye som kvinnene i kunstnerisk inntekt, menn 160.400 kroner, kvinner 89.900 kroner.

Blant danserne tjener de mannlige danserne nær 1/3 mer enn sine kvinnelige kolleger i kunstnerisk inntekt.

Pensjonsgivende inntekt(PI) og utdanningsnivå:

Koreografene har en PI korrigert på kr. 234.000., danserne 230.300. Undersøkelsen sammenligner utdanningsnivå og inntekt innen andre yrker. Der en person med høyere utdanning 1-4 år, har en gj.snittsinntekt på kr. 410.000, har koreografene 234.000. og danserne 230.300. Koreografene og danserne har en inntekt på under 75% av det andre yrker med samme utdanningsnivå har. Dette er svært nedslående.

Arbeidstid:

Svært få dansere og koreografer arbeider med kunstnerisk arbeid tilsvarende et helt årsverk, hhv bare 14% av koreografene og 3% av danserne.

59% av danserne har kunstnerisk arbeidstid rundt et halvt årsverk, tilsvarende har 36% av koreografene.

Dette medfører at begge kunstnergrupper må skaffe seg inntekt fra annet arbeid. Både dansere og koreografer har kunstnerisk relatert arbeid, hhv 26% og 15% av total arbeidstid. Det er betegnende at dansere og koreografer som har lav kunstnerisk inntekt også havner i lavtlønnsyrker innen handel og service, og helse og omsorg når de arbeider med ikke-kunstnerisk arbeid. En fragmentert arbeidssituasjon som veksler mellom kunstnerisk -, kunstnerisk relatert - og ikke-kunstnerisk arbeid fører til at fokuset på kunstnerisk arbeid stadig må vike. Dette er svært ugunstig for den enkelte og for utviklingen i kunstformen.

Ansettelses- og oppdragsforhold:

Det er nødvendig å se inntekts- og ansettelsesformer innen danseyrkene i sammenheng med at dansen er et institusjonsløst kunstmråde, der arbeid på prosjektbasis og med korttidsengasjement/løsarbeidere er hovedregelen. Produksjonene i dansefeltet er i hovedsak finansiert gjennom de offentlige fondene. Problematikk knyttet til frilanssituasjonen og opptjening av trygderettigheter, der mange faller mellom regelverkene for hhv arbeidstakere, oppdragstakere og selvstendig næringsdrivende må løses. Organiseringen på scenekunstmrådet gir samfunnet fleksibilitet og tilgjengelig kunstnerisk arbeidskraft på høyt nivå. Samtidig tar ikke samfunnet ansvar for at dansere og koreografer og andre kunstnere skal ha inntekts- og levekår på linje med sammenlignbare yrkesgrupper.

Stipend og vederlagsordninger:

Dansekunstnere har ubetydelig uttelling hva gjelder vederlagsordninger.

Undersøkelsens pkt 7.3 slår også fast at dansekunstnere har lav uttelling hva gjelder stipend fra SKS:

”De samme kunstnergruppene som mottar mye GI, har også, relativt sett, god uttelling ved fordeling av arbeidstipend. De samme kunstnergruppene som mottar mye ytelser fra SKS, er også blant de gruppene som har de laveste kunstneriske inntektene, men også de laveste totalinntektene blant kunstnere. Men her finnes også unntak, dvs. at det finnes kunstnergrupper som har lave kunstneriske inntekter, og som samtidig mottar relativt lav andel ytelser fra SKS. Det gjelder for eksempel medlemmer av Norske dansekunstnere.”

Konsekvenser for koreografer og dansere – en ny kunstnerpolitikk?

Kunstnerundersøkelsen avdekker alvorlige tendenser for alle kunstnergrupper. Svært få kunstnere har en inntekt som er på nivå med yrkesaktive i resten av samfunnet. Livsvilkårene for enkelte kunstnergrupper som dansekunstnerne er så dårlige at myndighetene må ta grep.

Myndighetene har fått en klar oversikt over hvordan ståa er.

Spørsmålet er om myndighetene er klar til å forandre kunstnerpolitikken for å sikre dansekunstnere en tryggere og mer forutsigbar arbeids- og inntektssituasjon? Vi forutsetter at et mål for statens kunstnerpolitikk er at dansere, koreografer og andre kunstnere skal ha et inntektsnivå og en levestandard på linje med andre sammenlignbare yrkesgrupper.

Norske Dansekunstnere mener det er viktig å forstå at kulturpolitikken, ikke bare kunstnerpolitikken, har store konsekvenser for arbeids, inntekts- og levekårene for dansekunstnere. Scenekunst er avhengig av produksjonsmidler og arbeidsplasser. Det koster å sette opp scenekunst. Alle billetter til offentlige teatre er subsidiert av staten. Politikken for dansekunst har hittil gitt marginalt livsgrunnlag for koreografer og dansere fordi vi mangler institusjonene.

Behov for temposkifte i kunstnerpolitikken, følgende tiltak foreslås:

- Betydelig antall flere og lengre arbeidstipend for dansere og koreografer.
 - Lengre arbeidstipend vil styrke kontinuiteten i kunstnerskapene.
- Opprettelse av en Danserallianse som vil sikre dansere uten fast jobb en tryggere hverdag med mer forutsigbar inntekt, bedre ansettelsesvilkår, rettigheter til ulike trygdeordninger og pensjon, større utviklingsmuligheter innenfor yrket og bedre overgang til nytt yrke.
- Opprettholde Garantiinntekt - som er særlig viktig for de skapende kunstnerne – koreografene, der det ikke finnes andre ordninger som gir et kontinuitetsperspektiv for den enkelte kunstner.

Vi presiserer:

De kunstnerpolitiske grepene må være et *supplement* til kulturpolitiske grep der det viktigste er å øke midler til produksjon av dans i offentlige fonds betydelig, slik at både koreografer og dansere får et lengre livsløp i yrket.

Ved opprettelse av nye institusjoner med ensembler med offentlige tilskudd slik som Teater Innlandet eller teater i andre fylker må det stilles krav om at det skal ansettes dansere og

koreografer. Scenekunstmeldingen "Bak kulissene" lister opp en rekke tiltak som regjeringen ønsker å gjennomføre på dansefeltet. Alle tiltak støttes.

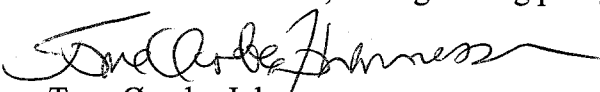
Endring i regelverk for pensjon- og trygderettigheter:

- Endring i regelverk for dagpenger, sykepenger og foreldrepenger som gjør at frilansere og selvstendig næringsdrivende sikres bedre sosiale rettigheter.
- Vurdering av en egen selskapform Kunstnerforetak – som gir egne og egnede regler for opptjening av pensjon- og trygderettigheter.
- Sikring av rett til obligatorisk tjenstepensjon for midlertidig tilsatte/løsarbeidere som har mange arbeidsgivere i løpet av et år og faller utenfor lov om OTP.
- Endring i NAVs holdning til dansekunstnere. Erfaringer vi har viser at dansekunstnere føler seg trakassert av NAV, de møtes med motvilje og en ovenfra og ned holdning som ikke er det norske velferdssamfunnet verdig.

Vi ber departementet om å gjennomføre en tett dialogprosess med kunstnerorganisasjonene i oppfølgingen av kunstnerundersøkelsen med reelle virkemidler.

Vi stiller oss til disposisjon i dette arbeidet!

Vennlig hilsen
Norske Dansekunstnere,
forbundet for dansere, koreografer og pedagoger

Tone Øvrebø Johannessen
Forbundsleder

Grete Valstad
Faglig konsulent